

Startnotitie watergebiedsplan

Aetsveldse Polder West

Resultaat ambtelijke voorverkenning en voorstel voor het planproces

Marinka Amesz

Korte Ouderkerkerdijk 7
Amsterdam
Postbus 94370
1090 GJ Amsterdam
T 0900 93 94 (lokaal tarief)
F 020 608 39 00
KvK 41216593

www.waternet.nl

17 september 2013

Inhoud

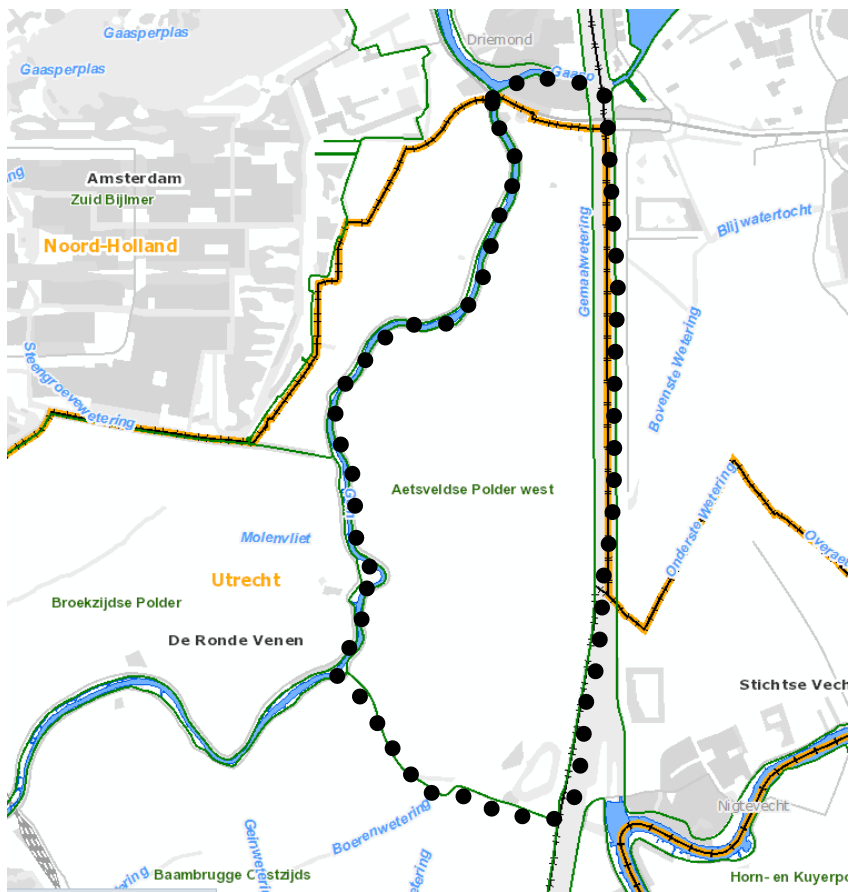
1	Inleiding	5
1.1	Ligging plangebied	5
1.2	Actualiteit peilbesluit	6
2	Voorverkenning	6
2.1	Peilen en peilafwijkingen	6
2.2	Water aan- en afvoer / wateroverlast (NBW)	7
2.3	Beheer en onderhoud kunstwerken, watergangen en oevers	8
2.4	Grondwater	9
2.5	Waterkwaliteit en ecologie	9
2.6	Ruimtelijke ordening	9
2.7	Samenvatting opgaven in Aetsveldsche Polder West	10
3	Vervolgproces	10
3.1	Communicatie	10
3.2	Planning	11
3.3	Financiën	11
Bijlagen		
Bijlage 1	Beleid	13
Bijlage 2	Watersysteemkaart Aetsveldsche polder West	15

1 Inleiding

Voor watergebiedsplannen is de afspraak om een startnotitie te schrijven. Deze startnotitie gaat over het plangebied Aetsveldse Polder West. In de notitie staan de resultaten van de voorverkenning en een voorstel voor het te doorlopen planproces. Een keuze voor het planproces gaat over het opstellen van alleen een peilbesluit, van een beperkt watergebiedsplan (inclusief peilbesluit) of van een regulier watergebiedsplan. Bij het opstellen van een watergebiedsplan wordt een gebiedsgerichte aanpak gevolgd, waarbij integraal naar alle opgaven in de polder wordt gekeken en een goed afgewogen peilkeuze wordt gemaakt. Voor Aetsveldse Polder West is nog niet eerder een watergebiedsplan opgesteld.

1.1 Ligging plangebied

Het plangebied Aetsveldse Polder West ligt grotendeels in de provincie Utrecht en de gemeente De Ronde Venen; alleen het stedelijk gebied van Driemond-zuid tussen de Provincialeweg en de Gaasp ligt in de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Het plangebied ligt verder tussen het Gein (westgrens), het Amsterdam-Rijnkanaal (oostgrens) en de kering met de polder Baambrugge Oostzijds in het zuiden. Het oppervlak van het plangebied is 284 ha.

Ligging plangebied Aetsveldse Polder West

1.2 Actualiteit peilbesluit

Het laatste peilbesluit voor de Aetsveldse Polder West is door het algemeen bestuur van het hoogheemraadschap Amstel en Vecht vastgesteld op 28 juni 1995. Met het peilbesluit werd invulling gegeven aan het herinrichtingsplan Amstelland. In 2009 hebben de Gedeputeerde Staten van Utrecht met terugwerkende kracht de termijn voor herziening van het peilbesluit op verzoek van AGV verlengd tot 5 december 2010. Het peilbesluit is daarmee al enige tijd verlopen.

Voor Aetsveldse Polder West is niet eerder een watergebiedsplan opgesteld. Op basis van het peilbesluit uit 1995 is in 2005 een waterinrichtingsplan opgesteld; de uitvoering ervan is afgerond in 2006.

In het huidige peilbesluit Aetsveldse Polder West zijn vijf peilgebieden opgenomen, waarvan één bestaat uit hoogwatervoorzieningen met een flexibel peil. In het peilbesluit is opgenomen dat de maaiveldaling wordt gevolgd door het peil iedere twee jaar aan te passen. Dit geldt niet voor de hoogwatervoorzieningen en rondom het fort.

<i>Peilgebied</i>	<i>Waterpeil in peilbesluit (m tov NAP)</i>
1 defensiegebied (fort Nigtevecht)	-0,96
2 peilvak zuid	-1,85
3 peilvak midden	-2,04
4 peilvak noord	-2,32
5. hoogwatervoorzieningen	Variabel -0,92/-1,96

2 Voorverkenning

Als voorbereiding op het watergebiedsplan is een voorverkenning van het watersysteem uitgevoerd. Dit heeft aandachtspunten opgeleverd, die in de volgende paragrafen worden beschreven.

2.1 Peilen en peilafwijkingen

In de polder zijn twee af- en aanvoergebieden aanwezig; het stedelijk gebied van Driemond-zuid en de rest van de polder ten zuiden van de provinciale weg. Voor Driemond-zuid is nooit een peilbesluit genomen; er wordt een peil gehandhaafd van NAP -1,93 m.

De begrenzing tussen peilvak zuid en peilvak midden is niet conform peilbesluit. In peilvak zuid zijn door derden peilscheidende kunstwerken aangebracht, waardoor een groot deel in de praktijk deel uitmaakt van peilvak midden met een lager peil.

In het peilbesluit is opgenomen dat in de peilvakken noord, midden en zuid de maaiveldaling wordt gevolgd door het peil iedere twee jaar aan te passen met een verlaging van 0,4 cm/jaar. In onderstaande tabel staan de peilen volgens peilbesluit en de in het veld gemeten peilen op 26 april 2012.

<i>Peilgebied</i>	<i>Waterpeil in peilbesluit 1995 (m tov NAP)</i>	<i>In veld aangetroffen peil op 26 april 2012 (m tov NAP)</i>
1 defensiegebied (fort Nigtevecht)	-0,96	-1,00
2 peilvak zuid	-1,85	-1,75
3 peilvak midden	-2,04	-2,07
4 peilvak noord	-2,32	-2,30
5. hoogwatervoorzieningen	Variabel -0,92/-1,96	Niet gemeten

In de praktijk is het peil niet aangepast aan de maaiveldaling, omdat verwacht werd dat dit tot klachten zou leiden. Het niet verlagen van het peil heeft voor zover bekend ook niet geleid tot klachten; wellicht wel tot de illegale verlegging van de peilscheiding tussen peilvak midden en zuid.

In peilvak noord wordt op verzoek van de ingelanden in de zomer een hoger peil aangehouden dan in het peilbesluit is vastgelegd.

Particulieren in het zuidelijk deel van de polder bedienen zelf de peilregulerende kunstwerken. Het peil moet zo vastgesteld worden dat het gebruikers en functies faciliteert, waardoor het peilbeheer door particulieren stopt.

Langs het Gein zitten veel hoogwatervoorzieningen waarvan veel nog onbekend is; kunstwerken worden geïnventariseerd en waar nodig ingemeten.

Aandachts- en actiepunten voor het nieuwe peilbesluit zijn:

- Toevoegen peilgebied Driemond-zuid;
- Peilen in, en grens tussen peilvak midden en zuid zo leggen dat het gebruikers en functies faciliteert;
- Noodzaak van het volgen van de maaiveldaling beschouwen in lijn met de nota Peilbeheer;
- Inventariseren van hoogwatervoorzieningen langs het Gein.

2.2 Water aan- en afvoer / wateroverlast (NBW)

Omdat niet eerder een watergebiedsplan is opgesteld, zijn ook geen modellen beschikbaar. Er is niet eerder getoetst op wateroverlast (NBW) en het hydraulisch functioneren van de polder.

De NBW-toets wordt uitgevoerd met Sobek RR. Rekening moet worden gehouden met actieve overstorten in Driemond-zuid.

Een hydraulische analyse van het hoofdwatersysteem is nodig om mogelijke knelpunten op te sporen, zodat de gemaalcapaciteit optimaal benut kan worden ten tijde van extreme neerslag. De huidige afmetingen van hoofdwatervangsten en kunstwerken vormen hiervoor de basis. Deze worden in het kader van het watergebiedsplan ingemeten.

Sinds 2002 heeft de polder een nieuw gemaal aan het ARK. De persleiding van het voormalig gemaal aan het Gein ligt nog in de kering. Deze wordt bij de dijkverbetering van Gein-zuid verwijderd.

In de gracht van fort Nigtevecht (in beheer van Natuurmonumenten) wordt water ingelaten vanuit het ARK; eventueel overtollig water wordt afgevoerd naar peilvak zuid.

De database met gegevens van kunstwerken is voor Aetsveld West wordt in 2013 op orde gebracht. Tegelijkertijd worden testraaien ter controle van de AHN2010 ingemeten. Het vermoeden bestaat dat de peilschalen in de polder niet op de correcte hoogte staan en daarmee niet het juiste waterpeil aangeven. De peilschalen worden om die reden opnieuw ingemeten.

Het blijkt in deze polder zelfs in droge zomers nodig de polder geregeld (bijna dagelijks) te bemalen, terwijl de bestaande inlaat van AGV zelden gebruikt wordt. Dit wijst erop dat er veel water de polder binnenkomt. Mogelijke bronnen zijn de inlaten voor de hoogwatervoorzieningen langs het Gein en kwel uit het Amsterdam Rijnkanaal. In het watergebiedsplan wordt uitgezocht in hoeverre de hoeveelheid uit te malen water verminderd kan worden.

2.3 Beheer en onderhoud kunstwerken, watergangen en oevers

Het is een historisch gegeven dat in peilvak zuid particulieren zelf het peil handhaven. Conform nota peilbeheer zal met een beter faciliterend peil en door afspraken met betreffende particulieren in het kader van dit peilbesluit AGV de peilregulerende kunstwerken weer in eigen beheer nemen/houden.

De enige watergang in Driemond-zuid is niet primair en wordt onderhouden door de provincie Noord-Holland. Het peilbeheer wordt wel door Waternet gedaan (inlaat en gemaal Driemond). Uitgezocht wordt of deze watergang een hoofdwatergang zou moeten zijn.

De hoofdwatergang naar het voormalige gemaal aan het Gein heeft geen primaire afvoerende functie meer en kan worden afgewaardeerd. Hiervoor zal de legger gewijzigd worden.

Er is geen recht van overpad geregeld voor het bereiken van de peilscheidende kunstwerken. Contact zal worden opgenomen met betreffende eigenaren om dit recht te verwerven.

De polder stond voor 2013 in de planning om gebaggerd te worden. De hydraulische analyse in het kader van dit watergebiedsplan geeft als resultaat welke profielen in de hoofdwatergangen moeten worden nagestreefd. Daarom is besloten het baggeren uit te stellen en uit de hydraulische analyse eerst de leggerprofielen vast te stellen.

Over het beheer en onderhoud van de hoogwatervoorzieningen bestaat onduidelijkheid; de vraag is of particulieren of het waterschap verantwoordelijk zijn. In het watergebiedsplanproces zal dit worden uitgezocht en vastgelegd.

2.4 Grondwater

Het gewenste grond- en oppervlaktewaterregiem (GGOR) is een instrument dat wordt gebruikt om via een transparant proces de waterpeilen en ruimtelijke grondgebruiksfuncties zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Het uiteindelijke doel van GGOR is om duidelijk te maken welke verschillende keuzes voor waterpeilen er zijn en wat dit betekent voor de verschillende soorten grondgebruik. Voor afwegingen bij het peilbesluit moeten in het watergebiedsplan de resultaten van het GGOR proces worden opgenomen (provinciale verordening). Dit betreft minimaal een beschrijving van de knelpunten die in het GGOR proces naar voren zijn gekomen alsmede een beschrijving van de maatregelen die nodig zijn om die knelpunten op te lossen. Voor deze polder is nog geen GGOR-analyse uitgevoerd. Om de analyse mogelijk te maken is het grondwatermodel van de Bloemendalerpolder aangepast en geactualiseerd.

Aanpassen van het grondwatermodel is bovendien nodig, omdat er geen consensus bestaat over de hoeveelheid kwel of infiltratie die in de polder optreedt. Een goede inschatting is voor zowel GGOR als de waterbalans nodig.

Overigens bestaat in het veld het idee dat er in de hele polder kwel aanwezig is. Eigenaren zal gevraagd worden naar zichtbare verschijnselen in het veld, zoals wellen en loopzand. Aandacht zal uitgaan naar de hoofdwatertgangen waar als gevolg van kwel uit het ARK een verhoogd risico op opbarsten van de waterbodem bestaat.

2.5 Waterkwaliteit en ecologie

Aetsveld West lijkt qua grondslag veel op Aetsveld Oost. Toch zijn er grote verschillen in waterkwaliteit en ecologie. Nagegaan moet worden of dit verband houdt met de veronderstelde grote hoeveelheid inlaatwater uit het Gein.

In de hoofdwatertgangen was veel begroeiing aanwezig, waardoor extra is geschoond in 2011. Bekeken wordt of er binnen de bestaande profielen ruimte is voor een meer ecologisch beheer.

Kansen voor ecologie liggen daarnaast mogelijk ook in de groenstrook tussen het ARK en de hoofdwatertgang naar het nieuwe gemaal.

2.6 Ruimtelijke ordening

De provincie Noord-Holland is gestart met de herinrichting van de N236 van Amsterdam Zuidoost tot aan Wijdmeren. Dit is noodzakelijk, omdat op delen van de provinciale weg N236 sprake is van verkeersonveilige situaties. De verbreding wordt uitgevoerd in 2014 en 2015. Vanwege de hoge ligging van de weg ter hoogte van Aetsveld West worden geen gevolgen voor het watergebiedsplan verwacht.

De provincies Utrecht en Noord-Holland en de gemeenten De Ronde Venen en Stichtse Vecht willen bij Nigtevecht een fietsbrug aanleggen over het Amsterdam-

Rijnkanaal. In november 2013 besluiten de bestuurders van deze overheden op welke locatie de brug komt te liggen; dit kan ter hoogte van "de Punt" (in het ARK) zijn of ten zuiden van Aetsveld West.

Rijkswaterstaat gaat 22 kilometer van de oevers van het ARK herstellen. Hiervoor zullen mogelijk nieuwe (stalen) damwanden, verankeringsconstructies en/of bodembescherming aangebracht worden. De uitvoering (door Ballast Nedam) moet eind augustus 2015 klaar zijn. Met Rijkswaterstaat zal hierover contact worden gezocht.

2.7 Samenvatting opgaven in Aetsveldsche Polder West

Voor deze polder wordt een regulier watergebiedsplan opgesteld, waarbij alle aspecten van het waterbeheer in samenhang met het gebruik en de gebruikers gezamenlijk worden bekeken.

De onderbouwing van het plan wordt gevormd door een waterbalans, een hydraulische analyse, een NBW-toets, een GGOR analyse, een ecologische analyse en geactualiseerde meetgegevens. Er zal rekening worden gehouden met omgevingsfactoren, zoals ruimtelijke ontwikkelingen en wensen van derden.

Er worden voor deze polder geen grootschalige uitvoeringsmaatregelen of peilaanpassingen ten opzichte van de actuele situatie verwacht.

Evaluatie van de maatregelen uit het waterinrichtingsplan van 2005 zal onderdeel zijn van het opstellen van dit watergebiedsplan. Het gaat om de volgende maatregelen die destijds zijn genomen:

- graven van de maaltocht langs de Westkanaaldijk naar het nieuwe gemaal;
- het (deels) verbeteren van de hoofdwatgang;
- het aanbrengen van een aantal (peilscheidende) kunstwerken;
- verwijderen voorzieningen voor de aanwezige (2) onderbemalingen.

3 Vervolgproces

3.1 Communicatie

Voor een goede planvorming en besluitvorming is het belangrijk om belanghebbenden bij de planvorming te betrekken en een duidelijk beeld te hebben van het draagvlak van het plan/besluit in het gebied.

Uitgangspunt voor de communicatie is het plan zo op te stellen dat dit draagvlak heeft bij een groot deel van de doelgroep. Dit kan beschouwd worden als een vorm van omgevingsmanagement.

Gezien de opgaven in het gebied en de benodigde uit te voeren studies, zoals een NBW- en GGOR-analyse, zal ingestoken worden op een regulier watergebiedsplan. Met daarin een belangenafweging tussen alle waterbelangen (kwaliteit, kwantiteit, ecologie, veiligheid en neventaken) en gebruiksfuncties. Hierbij past een regulier communicatietraject, waaraan als volgt invulling wordt gegeven:

- Gezien de beperkte grootte van de polder wordt het niet zinvol geacht om een klankbordgroep te starten;
- Belanghebbenden en bewoners worden (per brief of eventueel persoonlijk) geïnformeerd en gevraagd om input voor het plan. Dit zal gebeuren door het organiseren van een inventarisatieavond;
- Er volgt terugkoppeling over wat we (wel en niet) doen met de input;
- Belanghebbenden en bewoners die persoonlijk geraakt worden door de plannen, worden ook persoonlijk benaderd en geïnformeerd;
- Daarnaast zal er bilateraal contact zijn met belanghebbende organisaties, zoals gemeente(n), provincie(s), LTO en Natuurmonumenten.

Een aandachtspunt bij de communicatie is het afstemmen met initiatieven van derden voor het benutten van lokale kansen.

3.2 Planning

De beoogde planning voor het watergebiedsplan Aetsveldsche Polder West is:

- 4^e kwartaal 2013 en 1^e kwartaal 2014: nadere inventarisatiefase incl. inventarisatieavond;
- 1^e kwartaal 2014: knelpuntenanalyse;
- 2^e en 3^e kwartaal 2014: keuze peilen en oplossing knelpunten, voorstel maatregelen en peilen, en terugkoppeling naar gebied;
- 3^e kwartaal 2014: afronden rapportage;
- 2^e helft 2014: start besluitvorming en inspraakproces;
- 2015: zo nodig aanpassen plan, vaststellingsprocedure en vaststelling watergebiedsplan.

3.3 Financiën

De kosten voor de planvorming worden gefinancierd uit de exploitatie. Voor het voorbereiden van de uitvoeringsmaatregelen zal een krediet worden aangevraagd ten tijde van het vaststellen van het watergebiedsplan.

Er worden geen grote ingrepen in het watersysteem verwacht, gezien de ervaring van Waternet dat het een goed functionerend watersysteem is. De verwachting is dan ook dat de uitvoeringskosten (per hectare) lager dan gemiddeld zullen zijn. Bij latere besluitvorming zal worden bekeken of de financiering van eventuele investeringen met Aetsveld Oost samengenomen wordt in een gezamenlijke kredietaanvraag.

Bijlagen

Bijlage 1 Beleid

Het beleid is vastgelegd in het Waterbeheerplan van AGV, overige beleidsnota's van AGV en beleidsplannen van hogere overheden. Hieronder zijn alleen de beleidszaken opgenomen, die relevant zijn voor het plangebied en waaruit opgaven voor het plangebied volgen.

Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) actueel

De klimaatverandering leidt tot een grilliger klimaat met hogere pieken in neerslag en droogte. Daarom worden hoge eisen gesteld aan de mogelijkheden om water vast te houden, (elders) te bergen of af te voeren. Het NBW geeft normen voor de kans op wateroverlast in regionale watersystemen. De watersystemen in het plangebied worden getoetst op het kunnen verwerken van de neerslag, die de komende decennia wordt verwacht. Waar de modellen berekenen dat dit niet lukt, moeten oplossingen binnen hetzelfde gebied worden gezocht (vasthouden en bergen).

Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

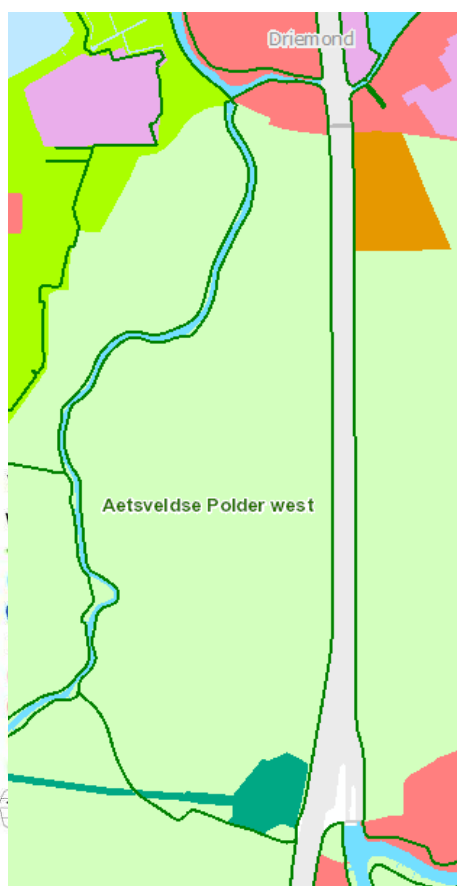
De KRW is een Europese richtlijn ter verbetering van de waterkwaliteit. De KRW dient voor het bereiken van een goede chemische en ecologische toestand van grond- en oppervlaktewaterlichamen. De provincies leggen de ecologische doelen vast. Binnen het plangebied liggen geen KRW-waterlichamen. Het watersysteem binnen de polder behoort tot de zogenaamde overige wateren. Het afleiden van de doelen voor de overige wateren is onderdeel van het planproces van het watergebiedsplan. Na het afleiden van de doelen voor overig water kan de ecologische toestand getoetst worden met behulp de KRW-maatlatten.

De omliggende boezemwateren Gaasp en Gein zijn onderdeel van het KRW-waterlichaam Amstellandboezem.

Provinciaal Waterplan Utrecht

In het plangebied bevinden zich geen TOP-gebieden of waterparels.

Waterbeheerplan AGV 2010-2015

De kaart geeft de watergebruiksfuncties voor dit gebied aan (WBP AGV 2010-2015). De polder heeft de functie landbouw met natte natuurwaarden. Het stedelijk gebied van Driemond heeft de functie stedelijk en rondom het fort Nigtevecht en de Liniedijk ligt de functie huidige natuur, vochtig. Deze delen met een natuurfunctie zijn evenals het Gein onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur.

Eind 2012 is een handreiking verschenen voor het opstellen van KRW-doelen voor overige wateren, zoals poldersloten. Het afleiden van de doelen voor de polders binnen het beheergebied van AGV moet nog plaatsvinden. Voorgesteld wordt dit onderdeel te laten zijn van het planproces van het watergebiedsplan. Na het afleiden van de KRW-doelen voor overig water in Aetsveld West kan de ecologische toestand hier aan worden getoetst.

Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR)

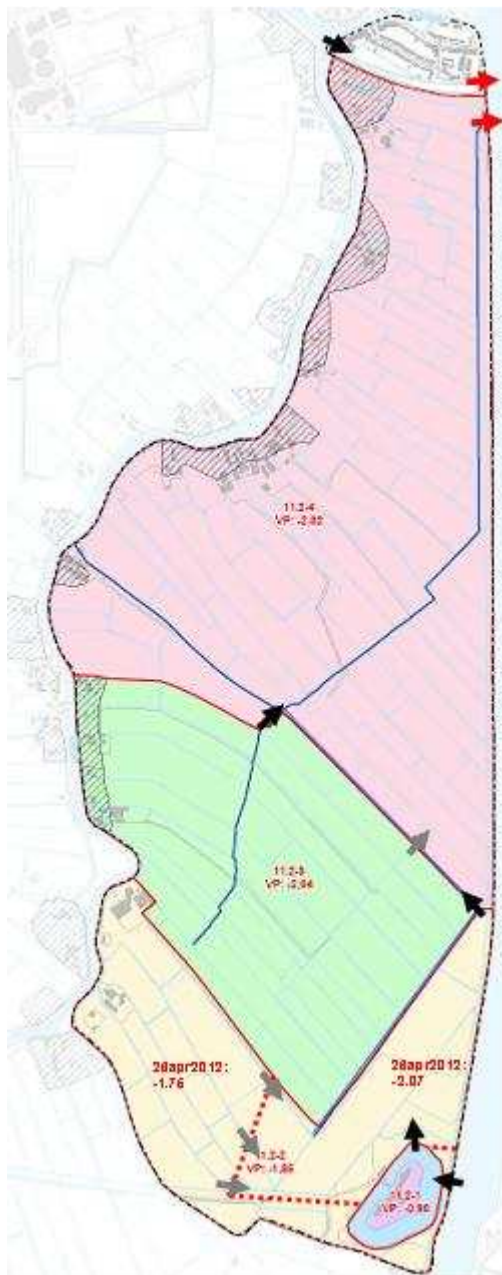
Voor een optimale afstemming van peilen en gebiedsfuncties, is in de provinciale waterplannen de procedure voorgeschreven voor het "gewenste grond- en oppervlaktewaterregime". De nieuw te nemen peilbesluiten moeten invulling geven aan deze GGOR-procedure. Hiermee wordt bepaald welke waterstanden het beste passen bij de verschillende functies in het gebied. De verschillende watergerelateerde belangen worden hierdoor op een meer expliciete manier afgewogen en gecombineerd dan bij het peilbesluiten van 1995. Bij de voorbereiding van het peilbesluit wordt daarbij – naast de drooglegging – ook nadrukkelijker naar de grondwaterstanden gekeken.

De verplichtingen die voortvloeien uit de KRW en de Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) vormen aanvullende randvoorwaarden voor het proces voor de totstandkoming van een GGOR. Ook de gevolgen voor de functiegeschiktheid van gronden worden erbij betrokken.

Natura 2000

De polder Aetsveld West maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied.

Bijlage 2 Watersysteemkaart Aetsveldse polder West

Pijlen:

- rood: gemaal
- zwart: duiker/stuw/inlaat
- grijs: bij veldbezoek aangetroffen
onbekende duiker/stuw

Lijnen:

- rood: peilvakgrens
- rood stip: bij veldbezoek
aangetroffen peilscheiding
- blauw: hoofdwatrgang

arcering: hoogwatervoorzieningen

Het grote aantal inlaten vanuit Gein is niet weergegeven.